

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียน
ผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

THE STUDY MANAGEMENT FACTORS AND INDICATORS OF THE
ELDERLY SCHOOLS IN THE NORTH EAST IN ORDER TO ENHANCE
THEIR SPIRITUAL IMMUNITY AND SCHOOL EFFECTIVENESS

สุเทพ เมย์ไธสง

Suthep Maythaisong

บรรจง ลาวะลี

Banjong Lawalee

อดิศักดิ์ ทุมอนันต์

Adisak Thumanan

ฉัตรชัย ชมชาลี

Chatchai Chomcharee

จิราภรณ์ ผันสว่าง

Jiraporn Phansawang

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand

E-mail: puyound1@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบแบบผสมวิธีโดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารจัดการเชิงรุกของโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน เจ้าหน้าที่ พนักงานและวิทยากรจิตอาสาในโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 520 คน สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียน

* Received 13 July 2021; Revised 11 March 2022; Accepted 14 March 2022

ผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 1.1) การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ 1.2) สมรรถนะของโรงเรียน 1.3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร และ 1.4) การจัดกระบวนการการเรียนรู้ 2) องค์ประกอบการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2.1) การควบคุมสมาธิ 2.2) การเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค 2.3) การควบคุมเจตคติ และ 2.4) ความมั่นใจตนเอง 3) องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3.1) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 3.2) ผู้เรียนมีสุขภาวะทางจิตที่ดี 3.3) ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ และ 3.4) ผู้เรียนมีสุนทรียภาพโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ $\chi^2 = 52.246$, $df = 36$, $P - Value = 0.087$, $CFI = 0.968$, $TLI = 0.972$, $SRMR = 0.035$, $RMSEA = 0.039$ และ $\chi^2/df = 1.451 < 2$ และมีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง เท่ากับ $0.981 > 0.60$ แสดงว่าโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: องค์ประกอบ, ตัวบ่งชี้, การบริหารจัดการเชิงรุก, โรงเรียนผู้สูงอายุ, ภูมิคุ้มกันทางใจ

Abstract

The objectives of this research article were to study the management factors and indicators of the elderly schools in the North East in order to enhance their spiritual immunity and school effectiveness. The use of mixed methods research, by analyzing relevant documentation and research of the composition and indicators of the proactive management of older schools to build psychological immunity and school effectiveness and collecting data by interviewing a qualified person. The samples consisted of administrators, staff members and voluntary teachers, totally 520 in number and Interview with 3 experts. The research instruments were questionnaire, interview form. The statistical devices such as mean, standard deviation, confirmatory factor analysis using a computer program. The findings can be summarized as follows the management factors and indicators of the elderly schools in the North East in order to enhance their spiritual immunity and school effectiveness comprised 3 factors and 12 indicators. 1) factors of aggressive administration comprised such indicators as 1.1) academic atmosphere, 1.2) school capacity, 1.3) administrative leadership and 1.4) learning process arrangement, 2) the spiritual immunity factors involved the indicators as 2.1) mind control via

meditation, 2.2) confrontation, 2.3) overcoming of the obstacles, 2.4) attitude control and self - confidence, 3) the factors underlying school effectiveness were made of the indicators, i.e., 3.1) cooperative skills, 3.2) spiritual healthiness, 3.3) systematic thinking and 3.4) aesthetical concept. The structural equation model of the elderly school was structurally accurate. The criteria were $\chi^2 = 52.246$, $df = 36$, $P - Value = 0.087$, $CFI = 0.968$, $TLI = 0.972$, $SRMR = 0.035$, $RMSEA = 0.039$ and $\chi^2/df = 1.451 < 2$ and had a structural confidence equal to $0.981 > 0.60$ indicates that the elderly school effectiveness model was consistent with the empirical data.

Keywords: Factors, Indicators, Proactive Management, Elderly Schools, Spiritual Immunity

บทนำ

ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรมนุษย์อันมีค่าที่ทำประโยชน์แก่สังคม และได้รับการสะสมทุนมนุษย์ (Human Capital) มีประสบการณ์ชีวิตและการทำงานอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาช้านาน ผลแห่งการทำประโยชน์แก่สังคมและเป็นผู้มีประสบการณ์สูง จึงสมควรได้รับการพิจารณาทั้งในด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Issue) และด้านการพัฒนา (Development Issue) ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี 2548 และมีอัตราการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว จากการคาดการณ์ในปี 2583 ว่าจะมีประชากรผู้สูงอายุ 80 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าตัว เมื่อจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นในทุกปี นั้นหมายถึงความต้องการการดูแลในระยะยาวที่จะเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากระบบสาธารณสุขได้รับการพัฒนามากขึ้น การตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญส่งผลให้ภาครัฐกำหนดมาตรการเตรียมการรองรับให้การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์ “การเตรียมความพร้อม สังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ” เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ด้วยการมีแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) เพื่อกำหนดทิศทางนโยบายยุทธศาสตร์และมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ดำเนินการด้านผู้สูงอายุให้ชัดเจน และยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2561 - 2580 (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560) ซึ่งจากการสำรวจประชากรโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสุขภาพกลุ่มโรคที่ผู้สูงอายุป่วยมาก 3 อันดับแรกคือกลุ่มโรคระบบกล้ามเนื้อเส้นเอ็นกระดูกและข้อกลุ่มโรคระบบทางเดินหายใจและกลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือดส่วนสาเหตุการตายของผู้สูงอายุที่สำคัญคือโรคมะเร็งทุกชนิดโรคหัวใจโรคหลอดเลือดสมองหลอดเลือดอักเสบและ

ปอดอักเสบโรคดังกล่าวนี้ต้องใช้ค่าใช้จ่ายในการรักษาค่อนข้างสูงและยากที่จะรักษาให้หายขาด โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีฐานะทางการเงินที่ไม่ดีเยี่ยมไม่สามารถเข้ารับบริการทางการแพทย์ที่ดีได้ จึงเป็นภาระแก่บุตรหลานและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตทั้งผู้สูงอายุเองและบุคคลในครอบครัว (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556)

การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นรูปแบบหนึ่งในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษา การพัฒนาทักษะ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และกิจกรรมของโรงเรียน ผู้สูงอายุจะเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยวิทยากรจิตอาสาหรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ ที่ผู้สูงอายุจะได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิความรู้ประสบการณ์ ที่สั่งสมแก่บุคคลอื่น เพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่ากับชุมชนการบริหารจัดการเชิงรุกของโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยหลัก 5 ก คือ 1) กลุ่ม ต้องสร้างการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุให้เกิดขึ้น 2) กรรมการ ถือเป็นตัวแทนของสมาชิกกลุ่มที่จะทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มให้การทำงานประสบความสำเร็จ 3) กติกาหรือข้อตกลงร่วมกัน ต้องเกิดจากความเห็นพ้องต้องกันของสมาชิกใน โรงเรียนผู้สูงอายุ 4) กิจกรรม ในระยะเริ่มแรกอาจเน้นไปที่การสร้างกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน เช่นการจัดให้มาพบปะกันทุกเดือน มีกิจกรรมร้องเพลง กิจกรรมนันทนาการ รูปแบบอื่น ๆ กิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญา และ 5) กองทุน การขับเคลื่อนงานของโรงเรียน ผู้สูงอายุให้เป็นไปอย่างมั่นคงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการหางบประมาณเพื่อการดำเนินงานด้วย ตนเอง (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559) จากผลการวิจัยของ โกสินทร์ ชี้ทางดี ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียน ผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุใน จังหวัดลพบุรี คือ งบประมาณไม่เพียงพอเป้าหมายไม่ชัดเจนผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมน้อย เพราะเดินทางไม่สะดวกมีปัญหาสุขภาพบางคนไม่สามารถเรียนจนครบหลักสูตรชาดวิทยากร ที่มีความเชี่ยวชาญไม่มีสถานที่เหมาะสมในการจัดตั้งโรงเรียนแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน โรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรีประกอบด้วย การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานหรือทุก ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเช่นหาสถานที่จัดกิจกรรม ที่เหมาะสมที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่ายต้องเลือกเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุที่สมควร ได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาที่ชัดเจนมีการสื่อสารที่เหมาะสมมีการกำหนดระยะเวลา การสร้างแกนนำและเนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการควรมีการสร้าง ความมั่นใจ ด้วยการจัดหาที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยให้กับกลุ่มด้วยโอกาสรวมทั้งเสริมเบี้ยยังชีพให้พอเพียงกับ การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุด้วยจึงจะทำให้การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดความยั่งยืน (โกสินทร์ ชี้ทางดี, 2562)

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาหรือเสริมศักยภาพให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มี

ความพร้อมทั้งร่างกาย จิตตปัญญา สังคม จิตวิญญาณ การมีความร่วมมือ และความมั่นคง โดยเปลี่ยน “ภาระ” ให้เป็น “พลัง” ด้วยวิธีการ “เรียนรู้ตลอดชีวิต” ภายใต้ความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยการพัฒนาผู้สูงอายุให้เป็น ผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการได้หลายวิธีการ หนึ่งในนั้นคือ “โรงเรียนผู้สูงอายุ” โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัย มีความสุข สนุกสนาน เน้น ความรู้ที่จะช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้ผู้สูงอายุเข้าใจ และรู้เท่าทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง รวมไปถึงพึ่งพาตนเองในการดำเนินชีวิตในบั้นปลายอย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Methodology) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยกำหนดระเบียบวิธีของการวิจัยเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารจัดการเชิงรุกของโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวิธีดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารจัดการเชิงรุกของ โรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียน 2) การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ประเด็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการเชิงรุกของโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ผู้ทรงคุณวุฒิมีทั้งหมด 3 คน เลือกมาโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) (Black, K., 2010) โดยมีเกณฑ์ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้ 1) เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล 2) เป็นผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ 3) เป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนผู้สูงอายุ

ระยะที่ 2 ตรวจสอบโมเดลโครงสร้างของการวิจัยจากกรอบแนวคิดและตัวแปรของ ระยะที่ 1 มีวิธีดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป 2) วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมกันจำนวน 500 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Random Sampling) เครื่องมือที่

ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเชิงรุกของโรงเรียน ผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 1) วิเคราะห์หาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตามเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้น ๆ สอดคล้องกับข้อความที่จะวัด (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2556) 2) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.257 - 0.547 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.897 (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2556)

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสืออนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) จัดเตรียมแบบสอบถามตัวบ่งชี้การบริหารจัดการเชิงรุกของโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 520 ชุด 3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2562 ถึงมิถุนายน 2563 กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 520 คน 4) นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียน ผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียน ผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มี 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการเชิงรุก ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ 2) สมรรถนะของโรงเรียน 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร 4) การจัดกระบวนการเรียนรู้ องค์ประกอบ

ที่ 2 การสร้างภูมิคุ้มกันทางใจประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) การควบคุมสมาธิ 2) การเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค 3) การควบคุมเจตคติ 4) ความมั่นใจตนเององค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของโรงเรียนผู้สูงอายุประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) ผู้เรียนมีสุขภาวะทางจิตที่ดี 3) ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ 4) ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นต่อตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.85) ถ้าแยกเป็นรายตัวบ่งชี้เรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับที่ 1 การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.81) อันดับที่ 2 สมรรถนะของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.79) อันดับที่ 3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.92) และอันดับที่ 4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.88) ตามลำดับ

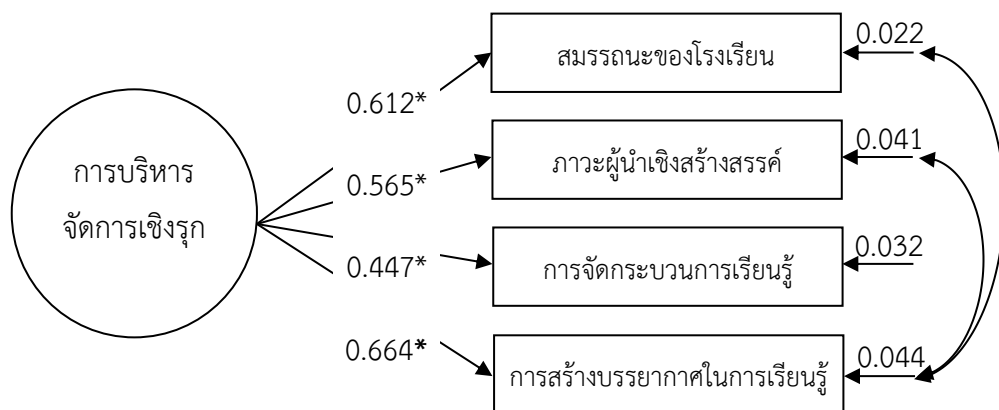
2.2 ตัวบ่งชี้ของการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.90) ถ้าแยกเป็นรายตัวบ่งชี้เรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับที่ 1 การควบคุมสมาธิ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.87) อันดับที่ 2 การเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.77) อันดับที่ 3 การควบคุมเจตคติ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.99) และอันดับที่ 4 ความมั่นใจตนเอง ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.97) ตามลำดับ

2.3 ตัวบ่งชี้ของประสิทธิผลของโรงเรียนตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.82) ถ้าแยกเป็นรายตัวบ่งชี้เรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับที่ 1 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.78) อันดับที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.77) อันดับที่ 3 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดี ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.91) และอันดับที่ 4 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.82) ตามลำดับ

โดยสรุปจากผลการวิเคราะห์ขั้นพื้นฐาน ปรากฏว่า องค์ประกอบที่สำคัญอันดับที่ 1 ได้แก่ การสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.90) อันดับที่ 2 ประสิทธิภาพของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.82) และอันดับที่ 3 การบริหารจัดการเชิงรุก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.85)

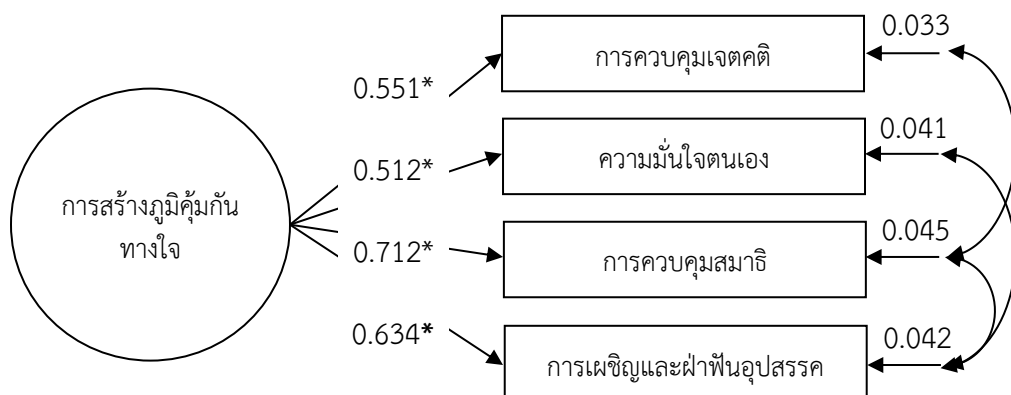
3. การตรวจสอบโมเดลขององค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของโมเดลการบริหารจัดการเชิงรุก โมเดลการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียน

$\chi^2 = 48.241$, $df = 32$, $P - Value = 0.067$, $CFI = 0.987$, $TLI = 0.972$, $SRMR = 0.034$, $RMSEA = 0.022$, $\chi^2/df = 1.508 < 2$

ภาพที่ 1 องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ

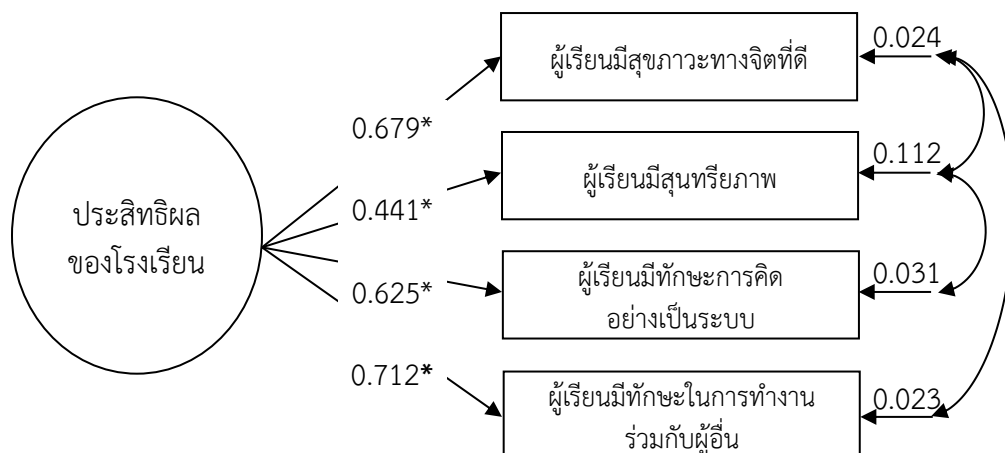
จากภาพที่ 1 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: λ) จากค่ามากไปน้อย ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เท่ากับ 0.664 สมรรถนะของโรงเรียน เท่ากับ 0.612 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เท่ากับ 0.565 และการจัดกระบวนการเรียนรู้ เท่ากับ 0.447 ตามลำดับค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ $\chi^2 = 48.241$, $df = 32$, $P - Value = 0.067$, $CFI = 0.987$, $TLI = 0.972$, $SRMR = 0.034$, $RMSEA = 0.022$ และ $\chi^2/df = 1.508 < 2$ และมีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) เท่ากับ $0.967 > 0.60$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าโมเดลการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

$\chi^2 = 34.128$, $df = 26$, $P - Value = 0.112$, $CFI = 0.977$, $TLI = 0.976$, $SRMR = 0.037$, $RMSEA = 0.031$, $\chi^2/df = 1.313 < 2$

ภาพที่ 2 องค์ประกอบการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของผู้สูงอายุ

จากภาพที่ 2 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: λ) จากค่ามากไปน้อย ได้แก่ การควบคุมสมาธิ เท่ากับ 0.712 การเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค เท่ากับ 0.634 การควบคุมเจตคติ เท่ากับ 0.551 และความมั่นใจตนเอง เท่ากับ 0.512 ตามลำดับค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ $\chi^2 = 34.128$, $df = 26$, $P - Value = 0.112$, $CFI = 0.977$, $TLI = 0.976$, $SRMR = 0.037$, $RMSEA = 0.031$ และ $\chi^2/df = 1.313 < 2$ และมีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) เท่ากับ $0.970 > 0.60$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าโมเดลการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

$\chi^2 = 52.246$, $df = 36$, $P - Value = 0.087$, $CFI = 0.968$, $TLI = 0.972$, $SRMR = 0.035$, $RMSEA = 0.039$, $\chi^2/df = 1.451 < 2$

ภาพที่ 3 องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุ

จากภาพที่ 3 พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: λ) จากค่ามากไปน้อย ได้แก่ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เท่ากับ 0.712 ผู้เรียนมีสุขภาวะทางจิตที่ดี เท่ากับ 0.679 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ เท่ากับ 0.625 และผู้เรียนมีสุนทรีภาพ เท่ากับ 0.441 ตามลำดับค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ $\chi^2 = 52.246$, $df = 36$, $P - Value = 0.087$, $CFI = 0.968$, $TLI = 0.972$, $SRMR = 0.035$, $RMSEA = 0.039$ และ $\chi^2/df = 1.451 < 2$ และมีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง (Construct Reliability) เท่ากับ $0.981 > 0.60$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

1. จากผลการตรวจสอบโมเดลขององค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ของโมเดลการบริหารจัดการเชิงรุก โมเดลการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียน

1.1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เท่ากับ 0.664 สมรรถนะของโรงเรียน เท่ากับ 0.612 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เท่ากับ 0.565 และการจัดกระบวนการเรียนรู้ เท่ากับ 0.447 ตามลำดับ ค่าความเที่ยงตรง

เชิงโครงสร้างของโมเดลการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ $\chi^2 = 48.241$, $df = 32$, $P - Value = 0.067$, $CFI = 0.987$, $TLI = 0.972$, $SRMR = 0.034$, $RMSEA = 0.022$ และ $\chi^2/df = 1.508 < 2$ และมีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง เท่ากับ $0.967 > 0.60$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ การบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล ในการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้สถิติ Kaiser - Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติ Bartlett's test of Sphericity (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2551) ทำให้ผลการวิจัยเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา องค์ประกอบโดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ต้องมากกว่า 0.3 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เบญจมาศ เมืองเกษม ได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการ โรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิตจังหวัดเชียงรายพบว่า คุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนผู้สูงอายุจังหวัดเชียงรายพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$, $S.D. = 0.58$) สำหรับการพัฒนารูปแบบมีกระบวนการจัดการโดยใช้หลัก 5 ก ได้แก่ กลุ่มกรรมการกติกากิจการและกองทุนมาเป็นฐานการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งด้านร่างกายจิตใจสังคมและเศรษฐกิจนำทุนทางสังคมในชุมชนและการมีส่วนร่วมมาเป็นพลังขับเคลื่อนในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายสำคัญคือสูงวัยอย่างทรงคุณค่าอย่างภาคภูมิใจ (เบญจมาศ เมืองเกษม, 2562)

1.2 น้ำหนักองค์ประกอบการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ การควบคุมสมาธิ เท่ากับ 0.712 การเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค เท่ากับ 0.634 การควบคุมเจตคติ เท่ากับ 0.551 และความมั่นใจตนเอง เท่ากับ 0.512 ตามลำดับ ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการบริหาร จัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุ มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ $\chi^2 = 34.128$, $df = 26$, $P - Value = 0.112$, $CFI = 0.977$, $TLI = 0.976$, $SRMR = 0.037$, $RMSEA = 0.031$ และ $\chi^2/df = 1.313 < 2$ และมีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง เท่ากับ $0.970 > 0.60$ สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนด แสดงว่าโมเดลการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ ของผู้สูงอายุ โดยตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลในการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้สถิติ Kaiser - Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) การทดสอบความสัมพันธ์ ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติ Bartlett's test of Sphericity (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2551) ทำให้ผลการวิจัยเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบโดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ต้องมากกว่า 0.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเวศ เวชชะ และคณะ ได้ ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมและการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ โรงเรียนผู้สูงอายุที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศวัดหัวฝายอำเภอพาน จังหวัดเชียงรายพบว่า การจัด

กิจกรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุครอบคลุม 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านวิชาชีพ (4ส) ได้แก่การเจริญสติและสมาธิกิจกรรมสบายใจกิจกรรมสังคสมสเคราะห์และการสวัสดิการกลุ่มของผู้สูงอายุ 2) ด้านวิชาชีพ (4ส) ได้แก่สร้างรายได้ส่งเสริมสัมมาชีพสมุนไพรรและสินค้า 3) ด้านวิชาการ (4 ส) ได้แก่ด้านสติปัญญาสุขภาพการสื่อสารและสภาพแวดล้อม 4) ด้านวิชาชีพ (4ส) ได้แก่สร้างรายได้ (สตางค์) ส่งเสริมสัมมาชีพสมุนไพรรและสินค้าโดยมีกระบวนการบริหารและการจัดการที่ยึดหลักการกระบวนการและการมีส่วนร่วมของกลุ่มพลังในสังคมและชุมชนมาเป็นทีมงานในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับบริบทและครอบคลุมงานของโรงเรียนทั้งในด้านบริเวณบริหารบริการบริหารภัณฑบริหารกิจและบริหารภาวนา (ประเวศ เวชชะ และคณะ, 2563)

1.3 น้ำหนักองค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เท่ากับ 0.712 ผู้เรียนมีสุขภาวะทางจิตที่ดี เท่ากับ 0.679 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ เท่ากับ 0.625 และผู้เรียนมีสุนทรียภาพ เท่ากับ 0.441 ตามลำดับ ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุ มีค่าตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ $\chi^2 = 52.246$, $df = 36$, $P - Value = 0.087$, $CFI = 0.968$, $TLI = 0.972$, $SRMR = 0.035$, $RMSEA = 0.039$ และ $\chi^2/df = 1.451 < 2$ และมีความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้าง เท่ากับ $0.981 > 0.60$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าโมเดลประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของผู้สูงอายุ โดยตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลในการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้สถิติKaiser - Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติ Bartlett's test of Sphericity (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของ โกสินทร์ ชี้ทางดี ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัย พบว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรีประกอบด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานหรือทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเช่นหาสถานที่จัดกิจกรรมที่เหมาะสมที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ง่ายต้องเลือกเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุที่สมควรได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาที่ชัดเจนมีการสื่อสารที่เหมาะสมมีการกำหนดระยะเวลาการสร้างแกนนำและเนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการควรมีการสร้าง ความมั่นใจด้วยการจัดหาที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยให้กับกลุ่มด้อยโอกาสรวมทั้งเสริมเบี่ยยังชีพให้พอเพียงกับการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุด้วยจึงจะทำให้การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดความยั่งยืน (โกสินทร์ ชี้ทางดี, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุกัญญา อุดานนท์ และสุกัญญา เอ็มอัมธรรม ได้ศึกษาตัวชี้วัดการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบในประเทศไทยหลังจากการตรวจสอบคุณภาพของ

ตัวชี้วัดทั้งในด้านความเหมาะสม (Appropriateness) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความถูกต้องของการสร้างมาตรวัด (Construct Validity) พบว่าตัวชี้วัดทุกตัวมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทย จำแนกเป็นมิติด้านบริบท (Context) มีจำนวน 3 ตัวชี้วัดหลัก 17 ตัวชี้วัดย่อยมิติด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีจำนวน 4 ตัวชี้วัดหลัก 15 ตัวชี้วัดย่อยมิติด้านกระบวนการ (Process) มีจำนวน 3 ตัวชี้วัดหลัก 12 ตัวชี้วัดย่อยมิติด้านผลผลิต (Product) มีจำนวน 2 ตัวชี้วัดหลัก 9 ตัวชี้วัดย่อย มิติด้านประสิทธิผล (Effectiveness) มีจำนวน 2 ตัวชี้วัดหลัก 9 ตัวชี้วัดย่อย และมิติด้านความยั่งยืน (Sustainability) มีจำนวน 2 ตัวชี้วัดหลัก 15 ตัวชี้วัดย่อยรวมตัวชี้วัดทั้งสิ้น 16 ตัวชี้วัดหลัก 77 ตัวชี้วัดย่อยหลังจากนั้นทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สูงอายุในโรงเรียน 10 แห่ง แห่งละ 1 คน เพื่อทำการยืนยันและคัดสรรตัวชี้วัดที่มีคุณภาพและความสมบูรณ์ได้ ตัวชี้วัดที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบในประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 16 ตัวชี้วัดหลัก 58 ตัวชี้วัดย่อย (จารุกัญญา อุดานนท์ และสุกัญญา เอมอัมมธรรม, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารจัดการเชิงรุกโรงเรียนผู้สูงอายุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางใจและประสิทธิผลของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงรุกมี 4 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจมี 4 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบประสิทธิผลของโรงเรียนผู้สูงอายุ มี 4 ตัวบ่งชี้ และมีข้อค้นพบ (Fact Finding) ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้จึงนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1) สำหรับโรงเรียนผู้สูงอายุและผู้บริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสนับสนุน องค์ประกอบการบริหารจัดการเชิงรุกด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่าตัวบ่งชี้ด้านอื่น ๆ จากข้อคิดเห็นและการรับรู้ของบุคลากรที่ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้ผู้บริหารจัดการโรงเรียนได้ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในโรงเรียนให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิต ปัญญา สังคม จิตวิญญาณ การมีส่วนร่วมและความมั่นคงเพื่อเตรียมตัวปรับสภาพคุณภาพของตนเองด้วยความมั่นใจ ความพร้อมและมีสุขภาพที่ดีจากการเรียนรู้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ ส่วนองค์ประกอบรองลงมาได้แก่ สมรรถนะของโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งมีน้ำหนักองค์ประกอบรองจากการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนผู้สูงอายุจะต้องพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะของผู้สูงอายุและโรงเรียนผู้สูงอายุไปพร้อม ๆ กัน ด้านหลักสูตรควรจะต้องเตรียมการป้องกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในภาวะแทรกซ้อนจากโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจและอื่น ๆ โดยนำเสนอหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับบริบทของพื้นที่และเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุโดยการดูแลและ

ช่วยเหลือตนเอง ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองโดยหลัก 3 อ. คือ 1) อาหารที่รับประทาน 2) ออกกำลังกายเป็นนิจ และ 3) การจัดการอารมณ์ นอกจากนี้หลักสูตรควรจะทำให้มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มและเรียนรู้เกี่ยวกับสืบสานประเพณี สุขภาพดีมีสุข ภูมิปัญญาอีสาน และอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ 1.2) สำหรับสมรรถนะโรงเรียนผู้สูงอายุจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีงบประมาณสนับสนุน โดยมีโครงสร้างสมรรถนะโรงเรียน ดังนี้ 1) การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1.1) วัตถุประสงค์ของโรงเรียน 1.2) ประโยชน์ที่ผู้สูงอายุได้รับจากโรงเรียนผู้สูงอายุ และ 1.3) ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม 2) แนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2.1) โครงสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุ 2.2) ที่ปรึกษาโรงเรียนผู้สูงอายุ 2.3) ประธานหรือผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุ 2.4) คณะกรรมการขับเคลื่อน 2.5) ทีมวิทยากรจิตอาสา 3) การบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้วยหลัก 5 ก. ประกอบด้วย 3.1) กลุ่ม/สร้างจากกลุ่มผู้สูงอายุให้เกิดขึ้น 3.2) กรรมการ 3.3) กติกาหรือข้อตกลงร่วมกัน 3.4) กิจกรรม 3.5) กองทุน และ 4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย 4.1) มีผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือผู้นำเชิงรุก 4.2) มีเป้าหมายชัดเจนและมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 4.3) มีส่วนร่วม 4.4) มีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง 4.5) มีการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาวิจัยเรื่องโรงเรียนผู้สูงอายุ: การบริหารจัดการสุขภาวะและสวัสดิการผู้สูงอายุให้เป็นพลังทางสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2.2) ควรศึกษาวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยตามแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศ มาตราว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ พ.ศ. 2545 - 2559. เรียกใช้เมื่อ 14 กันยายน 2562 จาก http://www.dop.go.th/upload/laws/law_th_20161107085040_1.pdf
- _____. (2560). ยุทธศาสตร์กรมกิจการผู้สูงอายุ 20 ปี ประจำปี พ.ศ. 2561 - 2580. เรียกใช้เมื่อ 10 กันยายน 2562 จาก http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1539326153-138_0.pdf
- โกสินทร์ ชี้ทางดี. (2562). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 11(2), 325-336.
- จารุกัญญา อุดานนท์ และสุกัญญา เออมิธรรม. (2562). ตัวชี้วัดการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบในประเทศไทย. วารสารการบริหารปกครอง, 8(2), 107-136.

- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2556). การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- เบญจมาศ เมืองเกษม. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในการพัฒนาคุณภาพชีวิต จังหวัดเชียงราย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 11(1), 49-58.
- ประเวศ เวชชะ และคณะ. (2563). แนวทางการจัดกิจกรรมและการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ วัดหัวฝาย อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 14(4), 14-24.
- สุภมาศ อังศุโชติ และคณะ. (2551). สถิติการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL. กรุงเทพมหานคร: มิสชันมีเดีย.
- Black, K. (2010). Business Statistics: Contemporary Decision Making. (6th edition). New Jersey: John Wiley & Sons.